

DIURNALU GLUMETIU SOCIALE-POLITICU-TOCU.

Poi'a acăsta eșe tota Marti sér'a,
— dar prenumeratiunile se priimesc
in totă dilele.

Pretiulu pentru Ostrunguri'a: pre anu
8 fi. pre $\frac{1}{2}$ de anu 4 fi. pre unu tri-
luniu 2 fi. era pentru Strainetate:
pre anu 10 fi. pre $\frac{1}{2}$ de anu 5 fi.
pre unu triluniu 2 fi. 50 cr. in v. a.
Unu exemplariu costa 13 cr.

Totă sfideniele și banii de prenu-
meratiune sunt de a se tramite la
Redactiunea diurnalului:
Aradu, Strat'a Teleki-ana, nrulu 27.

Insertiunile se priimesc cu 7 cr. de
linia, și 30 cr. tăse timbrale.

Neerológe.

„Asociatiunea d'in Aradu pentru cultur'a și
conversarea poporului romanu“ atâtu a amblatu
pr'in intunerecu, ponece in urma potignindu a ca-
diutu, capetandu o lovitura de mörte, de care i sta-
dejă susțetulu pe limb'a ei cea romana.

Ddieu să-o ierte in contulu iertarei pecatelor
noastre!

In numele Directiunei:

Teodoru Serbu junioare, cassariulu
Asociatiunei.

Subsemnat'a cu limba de mörte mi facu ultim'a
detoria, anunciandu, că

Teodoru Serbu junioare,
prototonariulu districtului Aradu și creditiosulu meu
cassariu, in decursu de mai multi ani, d'in compa-
timire catra mine, de durerea animei sele celei june
și curate pentru trist'a mea sorte, și d'in superare,
că nu me mai poate servi, — in tocmai ca fidelulu
servitoriu dupa trecerea d'in viétila a iubitului seu
stapanu, — adi, la $\frac{1}{3}$, Martiu, 1875, sér'a la ór'a
6. s'a impuscatu in capu, și dupa vre o 5. óre
a repausat, jore urma de alte fapte mai inseminate. . . .

Fia pomenirea lui in veci in analale d'in la-
samentulu meu ! !

„Asociatiunea d'in Aradu pentru cultur'a
și conversarea poporului romanu.“

Spre scíre și acomodare.

„Hijuk haza a legnagyobb hazafit, Kossuthot!
Nyilt levél a haza népéhez. Iria Erba Odescalchi Ince,“*)
(adeca: Sà chiamàmu a casa, pre celu mai mare
patriotu, pre Kosuth. Epistola deschisa către popo-
rulu patriei. De Erba Odescalchi Ince) este titulu
unei brosüre aparute dilele trecute la Pute-a-peste.

Iscusitulu autoriu și crancenulu magiaru, —
dupa ce dà de goln, că esguvernerulu și fostu emi-
nintele financieriu alu slov . . . vream să dicu alu
magiariloru, L. Kosuth, s'a mai usioratu de galbenii resipiti
pr'in lume, și-acum pocaitu ar re'ntorce bucurosu,
ca să se mai recreeze, — ne dascalesce, ba chiaru po-
runcesce aspru massei brute, ca să aléga numai totu
silsii și că numai decâtă să faca adrese preste ad-
rese, in care cu vaiete și lacrimi să róge pre marelle
patriotu, ca să re'ntorne 'n tiéra, ca-e baiu mare;
mare, că silsii nu potu veni la potere. . . .

Colosalulu diplomatul, dupa ce mai indruga
căte verdi uscate, se adreséza a-poi *natiunalitătilor*,
cu deosebi romaniloru, provocandu-i, ca nu cumu-va
să se lase imbetati de daco-romanisti și mai alesu,
de nimerniciei cei d'in Valachiuti'a cea mica, ci d'in
contra iute să faca și ei adrese lui Kosuth, celu ce
i-au scosu d'in robia și li-au fostu, este să va fi celu
mai bunu pretenu. s. c. l.

Rugàmu deci pre dl Goz Manu, ca pre celu mai
espertu in asemene intreprinderi, ca să grabésca cătu
mai curundu a aduná romanii, a compune adresele
și a le tramite chiaru și pe tiligrafu lui Kosuth, să
vina cătu mai intu, că pre domni i manea pelea.

*) Ce mai dragutu de magiaru!

I M P O R T A N T U.

(Cu deosebire pentru carturarii romani mai исcusiti.)

Amintiràmu mai adeunadi, cà la Pute-a-peste a resarit unu nou ujsagutiu poporalu, sub redac-
tiunea unui oláh-literatus.

Dupa multa truda si cania éta-ne cu raculu pre Nr. I. d'in Siedietória.

Astu-feliu déra suntemu in neplacut'a stare, de a-lu potè aretă golu-golutiu cinstitiloru nostri cetitori
si cetitorie.

Publicàmu deci si noi catti-va articli d'in cuventu incuventu si in tota estensiunea, ca sà vedia
lumea literaria, ce progrese scimoi noi face, déca ne indesàmu a fi membri onoraro-estranei la vr'o socie-
tate straina.

Poftim:

Haidati la Siedietóre!

Frundia verde, foi deincepe, (!) 1)

Siedietórea se incepe;

Haidati fete si neveste

Sè ve spunu catt-o poveste, 2)

De imperatu cu Peru de auru (!)

Séu de dina si balanru. . . . 3)

Sè ve cantu o doina dòue,

Cumu ve place tocmai vóne, 4)

Doina dulce de iubire,

De-o fetita si de-unu mire,

Hori placute la cantatu (?)

De-o nevèsta si-unu barbatu. . . .

Sè petreceti voi torecendu,

Povestindu si totu cantandu! . . .

Haidati si voi feciorasi,

Dragii lelei (?) copilasi.

Si glumiti cu fetele,

Sè le furati (?) fuseli,

Cereti vama cattu de mare, (!)

Pana si o sarulare 5)

Numai sé nu scia pop'a, 6)

Séu acelu ce bate dob'a! . . . 7)

Mai viniti si voi barbati, 8)

De toti grige si purtati! (!)

Sè ve spunu si io d'in gura 9)

Catt-o scurta invietatura;

Avemu multe sè mai scimoi, 10)

Ca sè nu ne totu chaima,

Cà ne frige si dubesce

Totu jidanulu misielesce

Ér voi babe si hetrane, (?)

Viniti adi, viniti si mane (!)

Puneti-ve 'n vatra straja

C'unu descantece si eu-o vraja. 11)

Cimpoiasiu, ce stai in usia,

Colo 'n frigu, forta in manusia?

Vina 'n lontru la captoru,

Canta ne (?) cu doru de doru,

Sè s'aprinda focu (!) in toti,

Jocu mozi (!) barbati, nepoti

Jocu fete si neveste,

Ca se mórga 'n sate (!) veste!

La anulu nou.

Dumnedieu ve deie binc

Frati plugari, Romani ca mine!

Éta si io am venitú

Se ve vedu necontentu; 1.)

Cà de multu nu ne-amu vedintu

Si de doru n'am mai pututu. II)

Am plecatu, am atergatu

Si-am sositu la voi in satu,

Chiar in di de anulu nou,

Candu se facu colaci eu ou; (?)

Chiar in di de San-Vasiliu, III)

Si-aste le dieu mai ataiu:

— Tiér'a nostra sà 'nförésea,

Ér Romanulu sè traiésca,

Aiba tóte 'n belsiugare.

Cà dieu elu acuma n'are (?)

Cà dari grele, plata lunga, IV)

L'an cam usioratu de punga

Si recolt'a, voi de ea,

In totu anulu e mai rea;

Érb'a cresce pr'in ocolu

Si hambarulu e mai golu,

Clis'a e tota mai subtire. . . .

In totu loculu prépadire!

Deie Domnulu Dumnedieu, V)

Ca se nu mai fia ren,

Piera lacremi si suspine,

Sè se 'ntórcă ér spre bine:

Darea fia cattu de mica

Cà v'apésa si ve strica,

Hold'a bine se rodésca,

Spice de-auru sè ve crésca, (?)

Cucurnzii din tulei

Faca-se argintu, dar, grei (?)

Si pr'in érba din livéda

Calaretulu nu se védă, (!) VI)

S'aveti cai ca nescce smei VII)

Multe oi ca nescce lei, (!!!) VIII)

Éra lan'a de pe oi

Faca-se metase (?) moi;

Candu arati, s'aveti id jugu

Cate dieee boi la plugu (!!) IX)

Candu carati grau, fenu acasa

Prindeti dòue-dieci si stésa, (!!!) X)

Vaci laptose, capre mici,

S'aveti dòue-dieci si cinci, XI)

Fia-care sè dea lapte

Cinci sustari si jumelate, XII)

Cas'a (!) tota fia plina

De gaine de la China,

Cari sè óue totu margele (!!!) XIII)

Si-alte scumpe petriciele (!!!)

Si-apoi ori si care ou

Fia macaru ètu unu bou (!!!)

Cas'a róstra cea de hárva, XIV)

Faca-se palatu de zina, XV)

Ér ocolulu parasilu

O gradina de iubitu, XVI)

Unde joju, ospetie, multe

Nici odata nu se ciunte; (?)

Gardulu fia din cernati

Cardabosi si sangerati, XVII)

Ér in gardu in locu de pari

Fia puse côte mari, (?)

Si de-asupra totu colaci

Si covrigi cu nuci si maci (?)

Ér fantan'a 'n locu de apa,

Totu cu vinu se re adapa, (?)

Si in riu sè curga 'n satu

Totu rachiú celu mai curatú XVIII)

Crism'a sè se prépadésca. . . .

Numai scol'a sè 'n florésca!

Iosifu Vulcanu.

Literatus poporanescu.

I) Pentru ce nu foi tiganesci? 2) Pentru ce nu

vr'o novelutia? 3) Sun si imperati cu Peru de auru?

4) poi de la dina de locu la balanru? Gröznicu inspiratiu versico-poporalu! 5) Na, cà déca vei canta totu asié, a-poi sciu, cà in graba s'oru saturá. . . .

5) Ha, ha, ha! Frumósa invietatura. 6) Bravo!

7) Precum se vedi, de acel'a nu potusti scapá? 8) Barbatii la siedietória? . . . Sà vede, cà ai cercetatu multe siedietória. 9) D'in gura? Lucrulu naibei! Da sci spune mi d'in altu ce-va? . . . Dér! . . . mai bine ti credu, décautiu sà mi documentezi. . . . 10) Dieu asié, cam multe. . . 11) Bine ne inveti: ca sà vrajim.

Atât'a d'in versu-rele! (sà nu dicemu, rugucituri pegasice.)

Ar fi sà vi mai presintàmu ce-va si d'in prosa, si a-nume: stilulu celu grösnicu poporalu, dér' mai alesu consecintele si moravurile ce propaga, invietaturile minunate, despre economia, religiositate, patriotism, povesti pline de invietaturi morale s. c. l. inse dorere, nu avemu taria de a le reproduce. . . .

Ajunga déra a vi spune pe scurtu, cà haru Domnului avemu dejà o foia poporalu cumu se cade, de nu ni rusine, cu ajutoriulu carei'a poporulu romanu in scurtu se va procopsi ca de minune.

Precumu am intielesu Nr. respectivu, adeca celu d'antaiu, d'in care facurámu acestu interesantu estrasu, a aparutu si in a dòu'a editia. Semnu de progresu colosalu, mai vertosu, déca nu este hombugu.

VIII) Atuo mama! oi ca nescce lei! . . . Pentru ce nu balauri sùu crocodili? IX) Dieee boi? Pentru ce nu dicee mítie, dòra s'ar potrivit mai bine. X) Pentru ce nu ciarda satului? XI) Las' sà capete si vershi-castrul ce-va. . . . XII) Pentru ce, qui stepte buli? XIII) Astu-jelua de óue sà-ti óue numai tie. XIV) Serac a lume, la ce am mai ajunser, cà carturarii nosti poporalo-economiici nu se scie numai in case de barne. Multa lume-ai mai umblat si multe ai vedintu, cocône. XV) Las' sà mai nioie XVI) Pentru ce nu unu "Neue-Welt." XVII) La tiganesca pofta ne-ai invitâ. XVIII) Rachiu? Bravo! Bine, ni poftesci! Bine ne inveti!

Culegatoriu.

Corespondintie.

Hochwohlgeborenen Heer Heer schi Wessine Gur'a v. Satului!

Ho! jo mult ris tare fu Schokor a me Michl, de dñrut pe voi Folole (no ja, le noi munkat schim per lapsche strifikat) sind schitit noi la „Gur'a v. Satului“ sche pozit Fratele me de Krusche din Zara, „Sachsenlandului“ Michl Müllbacher, Bürger lu Poriu roschu, sind mers el fu Dosche la Piet; ho, da sind pikat el in Grope, schi sesut el sutsche de Lipe schi wrut munika pe jete. — Schi sind munkalit pe el, fost sgot; — jo frut nume schi se trimete la el un Pilet, se wine la noi „paas“, da jo schitit sche pozit el la Sachsenland, cum kostit pe el, schi ke el fie Krank la Pet; — numai jo frede, el tot ride sind schiti el Pilet sche sesut Nemzi, sind sesut ei Bal la Hotel grosz in F. . . . el ascha skrie la Pilet „amwita re“; — schitechte numai dumita bine schi nu ride, — schi se si sesut cum schukat schi fintat ele fu Schupun schi Schupunesa tot ascha:

Barla busta nütutica, draga me!

Inke tare frumoschika sit, schi sit!

Kind o wed jo prin Dukian, waj schi waj!

Reu me munka prin Sprinschan, haj haj haj.

Hai diridi ridi ridi ruhala!

Hai diridi ridi ridi fusala!

Schi mulsche ei tot fintat, cum fintat ala Walachi Hinterez. —

Numai sind mers ei alaje, pozit maj reu, cum lieber Fratele meu de Krusche v. Sachsenland; atunsch el fintat:

Gott fereschte mult reu noi pozit

Biel me mir de frike cum de nu murit!

schi ei tot sis:

ach we, tatele me!

ach we, mamele me!

Man prins Telheroji, ma prins, am sesut,
Ba inke mi se pare, ke me schi betut;

ach we, tatele me!

ach we, mamele me!

Mani scut Morischke, so pintre Pirschuni,
Ascha Telheroji nu sesut nebuni!

ach we, tatele me!

ach we, mamele me! —

Numai ei hochineschste bine la Pet fu Einbrengsue etc. schi jo fre schi si asta, da nu schim inde; le dometa numai da la noi „Gur'a v. Satului“ sche noi este Romerat pitrin, — schi pote si minxit unu schefă; numai noi prins pe el, sind frut el se fire Haschme dela Kradine; schi prins pe el, schi el sis, ke tine dela Haschme, se nu duce Suntu pe el.

Numai si buna, trimete la noi, Gur'a v. Satului le Nemzi a noste tot roke pe mine, se spune, schi schitesch jo schefă dela el, le tare plasche la ei, — cum fintat Kery de la Gur'a v. Satului; ele tot spune „roschu, galben, sunet“, „sunet, galben, roschu“ schi la Nemzi a nosta tare plasche, numai asta nu plasche, sche fische Kopil ala mik, fu Schipka in muta: „Pani“ Pani „Pani“. — Pani am schi Zigantii — schi Prânumeracioni, Prânumerationu fu Unimbalionu. Jo spune la dumeta, cum fasche se si la dumeta mult Prânumerationu; — da la Konfolar „fora Filter“, — da la miam, fora Pani, schi la Domischot, fora Vanischorsch la Popi, fora Slozi; schi la Daskeli, fora Kalbeni; la Noterechel fore Lei; atunsch si, cum mai mult Prânumeranzu, mult si, dake asche nu si atunsch jo spune mai una la dumeta: Sche re dela schupun Minister Schuslinc, sche scherit „Gagne“

la Paris dila alui Minister, le el freut se si numai el, Redakteur, apoi si mults Brânumeranz atunsch, — o jo spune mai una schi mai bun se fasche, sche sesut „Grand Journal“ le el se tiparit pe Banje schi sind schitit Womeni pe el, atunsch spelat pe ele, schi sesut Schmeische; se schi din ele dometa ascha atunsch wesche, le nu numai Nemzi a noste, schi infa schi rumuni prenumera la Cuer Hochwolgeborenen „Gur'a v. Satului“; si bun jo mai trimite la Cueria Wostra sche wa mai nou din Zara Michl loschy nem-unkaresky cum mersehe fric-Fremile la noi in Serak-bine. — Io roka, si bun schi spune, meine Grüße und Küsse de trei ori Küs-küsse, la Fratela meu sehr liebe de Krusche Michl Müllbacher Bürger lu Poriu roschu, din Zara Sachsenlandului.

Anul Minister Schuslinc strifikat, luna Turzilor pikat, Sioak tot burdat!

Primeschte Cueria Wostra H. H. Gur'a v. Satului implejejhune dila,

Hanss m. p.

v. Neu-Arader.

Talmesu-balmesiu.

Pist'a báesi in dílele trecute a fostu in mare perplesitate.

In patru septe-mani abile a potutu, să-si cărpescă ruptur'a. — Nu mai potea prinde ministri neci cu latiulu, neci cu funea.

Dieu, nu-e mirare! Nime nu se pré bate dupa zero, candu smentan'a o papara altii.

La unu gimnasiu rom., vorbindu profesorele de limb'a latina in comparatiune cu cea romanésca, explică originea unoru cuvinte de limb'a latina: lupu-lupus; clam-chiam s. c. l. — Observandu profesorele pe unu scolarui, Ionasiu, glumindu cu vecinulu seu, cu numele Pecurariu, — provoca pre Ionasiu:

— De unde vine Pecurariu? — — —

Ionasiu (confusu): dela — — dela — — — Chimentelniculu — — de — — diosu, de langa Porcesci! —

De óra ce en ocazie a alegerei de episcopu in Aradu, in anul 1874. Esc. Sa Mironu a fostu dechiaratu de mortu. — ér' la alegerea de metropolitu in Sabiu s'a vorbitu totu d'in aceea parte in unu tonu forte favoritoriu, multi si-au facutu reflessioni si observatiuni critisatorie, inse cu nedreptu, urmandu dechiaratoriulu numai regulei vechie: „*De mortuis aut bene, aut nihil.*“

Dialecte romane.

— Dedicată filofoilor romani.

In Selagiu. (Tiér'a straitiariloru, séu celora cu lapte n' tocu.)

— Buna diminéti'a, tiucu-te, da ce mai faci, tiucu-te, că de multu nu te-am mai vedutu, tiucu-te?

— Multienimu de intrebare, tiucu-te, bine, tiucu-te, am fostu totu la sépa.. tiucu-te.

— Da sie nu mai ii pe la noi, tiucu-te, să mai bemu căte-o léca die iinuti si căte-o tira de horinca die cea buna, tiucu-te, mai vino, tiucu-te.

— Multienimu, de ospetare, tiucu-te, d'acuma nu me potu duce, tiucu-te, că trebe să dau de gustare mutului, tiucu-te, si trebe, tiucu-te, să-i carpescu tasc'a (adeca straitiú'a cea fore care selagianulu nu se simte imbracatu) tiucu-te, să poata merge imbracatu la biserică, tiucu-te!

In Chioru. (Tiér'a mamalige-tocanariloru, séu celoru cu stogu 'n podu.)

— Bana d'ia, jupane; da ce mai faci, viganu-esci?

— Multiamimu Dumni-tale, jupane, viganu, haru Domnului.

— Da jupanés'a ce mai face, vigana-e?

— Vigana, lauda Tatalui.

— Da ciledii (famili'a)?

— Vigani cu toti, indópa la tócana, (mamaliga) pana plóa.

— Da Dumnia-ta viganu-esci?

— Viganu, multiamu Dómne, ca unu pui de nemnisi.

— Da jupanés'a sì celedii?

— Vigani, ca tiganulu langa óla cu groscioru (smentana).

— Da unde, unde?

— Me ducu la marturia (tîrgu de septembra) să me mai otielescu cu o léca de horinca (vinarsu, rachiul) jidovésca, cà a nostra nemnisiésca o beura altii.

In Bihor. (Tiér'a lui Pap János.)

La sate:

— Mâai Iuane, mâaiu (mâi)!

— Hale! (Ha)

— Da fostu-ai tu a-ócele (a-colo)?

— Unde, mâile?

— Da a-óce, mâai, und' te manaile (unde te manai)?

— Fostù, (fostu) mâile!

— Mâai tu miti, mâile!

— Ba bate-me Dómne sì (déca) mintule, mâiu.

— Sí Dieu ai fostù, mâiu?

— Sà me bata Domnedieu de cinci-dieci de ori, mâi, sì n'am fostù!

— Sì de ce n'ai adusù, mâi, ce ti-am spusù?

— Dracù sà me ia sì (déca) nu ve (así fi) aduce, mâi, da a fostu tiri-miri (tare mare). Da las', cà me deicu (ducu) inc'odata, sà mai cercu unu norocu.

La orașiu:

— Buna vremea Mari'a Ta.

— Sà traiesci, ca unu popa, da cumu-e d'in capetu?

— Da am venit, *Mari'a Ta*, sà me 'ntielegu cu *tine*, de tréb'a acea ce am vorbitu, mai adaunadi, cu Dta!

In unele parti ale Ardélului.

— Da auditu-ai, cà *hai'a halui'a* s'a maritá dupa *hel'a helui'a*.

Pre la Banatu.

— De unde esci, mài banetiane?

— De unde misu, misu (sum); dracù sà ci (te) iá sì pusce 'n cine. — E, poci, cà mie mi pasa. E, duci la dracù sì ci iá!

— Da ce totu cauti tu pe la noi?

— E, pre-aici pre la noi, pre la Banatu, nu se facu asile tîrguri pré bune, ca pre a-colo pre la voi pre la tiéra sì de aceea nisu siliti, sà mergem pre la voi. —

— Sì pentru ce nu se facu tîrguri bune sì pe la voi, mài?

— D'a-poi sì (te) miri, ce gode-o (causa) fi.

In comitatul Satu-marei.

Hei! Pist'a-mieu, vino csak!

Vino iute sì trage apa cu *viderea*, pana-i umplè *valeulu*, a-poi pune *hamurile* pe caii sì-i prinde la *cocia*, numai aibi de grige, sà nu te *acheti* cu *felihartivulu* de *cheritisi*, cà e multu *terhety*, ci mana incetu pr'in *aracu vigignu altanu* la *hegiu*, sì-a-poi ada *'boros-hordouele* remase de la *szilretyu*.

Motii sì Tiopii.

— De unde esci, mài motiule?

— Da de a-si (aci) de la *Fid'a*. (A-poi elu-e in Dobritinu.)

— Da unde te duci, tiopule.

— Da a si in tiér'a ungurésca. (A-poi elu-e in tiér'a Oltului.)

In secuime.

— Buna d'ia, frate!

— Nem tudok olájul, csak az apó tudott, az is csak egy kevöset.

TRÉNC'A sì FLÉNC'A

T. Ah! nû mai potu! Moru!

F. Vai de mine sì de mine; de unde vîi asié de sdrobita éra?

T. De la balulu *ajkostloru*, unde — precum s'a potutu prevedé nefindu jucătorie de ajunsu — me luara sì pre mine la jocu sì me jocara, incătu mi mai dedui sufletielulu.

F. Ce vorbesci? La balulu tinerimei romane de la Pute-a-pesce? Sì s'a tienutu? Cu tôte cà natiunea romana atunci era în doliu mare, plangandu marele sà bunulu seu fiu? De la imormentare de locu la desfatare? La atat'a amajunsu déjà, incătu tinerimea a-cumu sà nu mai aiba neci atat'a pietate natiunala? . . .

T. Fantasta! Ce li pasa unoru tineri, de cei morti, numai ei sà pôta brilá sì sà-i sature poftele loru vane sì capriciose.

F. Frumosa sperantia a natiunei. . . .

Proprietarul, editorul și redactorul respundătorul: Mircea Stănescu.

Publicatiuni.

6—4

Se recomenda

unu teneru romanu, gimnasistu absolutu, in scrisore si socota bunu, de o portare solida si modesta, care a fore de limb'a sa mai posede perfectu limb'a germana si magiara, si ca atare doresce a si aplicatu ajantu **pre lunga unu notariu comunale**, spre a se qualifică pentru postu de notariu. Fiindu-ca prace notariale nu are, conditiile de aplicare de o camdata i sunt modeste. Dnii **notari comunitali**, cari au trebuintia de unu astu-feliu de individu, binevoiesca, prelunga notificarea conditiilor, a se adresă la Redactiunea acestui diurnale.